

Mykolo Romerio universiteto Garbės daktaro Europos universitetų asociacijos prezidento prof. J. M. Rapp kalba

Gerbiamasis Rektoriau, Senato pirmininke, kolegos, studentai ir absolventai,

Man didelė garbė ir malonumas būti tokioje gražioje Mykolo Romerio universiteto aplinkoje. Labai ačiū už didelę dovaną – Garbės daktaro vardą. Džiaugiuosi, tapęs jūsų akademinės bendruomenės nariu.

Norėčiau pasidalinti su jumis keliomis mintimis apie Europos universitetų asociacijos dabartį ir plėtros perspektyvas, kurios atsiveria jūsų šaliai ir jūsų universitetui. Vertinu jūsų atsidavimą švietimui ir noriu pasidalinti su jumis keletu asmeninių prisiminimų. Prieš 10 metų dirbau Europos Komisijoje vidaus rinkos ekspertu. Pamenu, kai atvyko Lietuvos delegacija. Iš dalies buvau atsakingas už tuos dokumentus, kuriuos lietuviai pristatė Europos Komisijai. Man ir kolegoms didelį įspūdį paliko paraiškos kokybė ir Lietuvos delegacijos derybiniai sugebėjimai. Žavėjomės greitai ir veiksmingu derybų procesu, kurio rezultatų netrukome sulaukti. Lietuva tapo ES nare. Man tai ne tik politinis, bet ir malonus asmeninis prisiminimas.

Prieš 10 metų buvo pradėtas Bolonijos procesas. Jis buvo gana sėkmingas. Keli pavyzdžiai – kelios sėkmės istorijos. Bolonijos procesų įtakoje per penkerius metus net 90 proc. Europos aukštojo mokslo ir studijų institucijų pradėtos įgyvendinti magistrantūros ir doktorantūros studijų programos.

Europoje sukurti ir įgyvendinami kokybės standartai. Sukurtas Europos kokybės tarnybų registras, kuris suteikia viso žemyno žmonėms daugiau pasitikėjimo. Ta sistema tarpusavyje jungia visus Europos universitetus, jos kokybė kasdien gerėja. EUA įveda tam tikrus kokybės matavimo principus ir galiausiai švietimo ministrams tai daro didelį įspūdį. Europoje sukurtas doktorantūros tinklas, kurio nariai sėkmingai veikia. Jis darbą pradėjo pernai, o jau jungia per 150 narių. Tai tarsi revoliucija Europoje. Prieš 5 metus tik mažiau kaip 10 proc. Europos universitetų turėjo struktūrizuotas doktorantūros studijas, o šiuo metu per 30 proc. universitetų turi vieningo modelio doktorantūros studijų programas. Kai kurios Bolonijos veiklos sritys, pavyzdžiui, mobilumas, laipsnių pripažinimas mus kol kas nelabai tenkina. Tai reikia tobulinti. Tačiau iš esmės pasiekimai yra stebinantys. Ypač tai įdomu teisiniu požiūriu, nes Bolonijos proceso nesaisto jokie teisiniai įpareigojimai. Tai yra tik politinės ministrų deklaracijos. O jų sėkmė – didžiulė.

Kas laukia mūsų ateityje?

Europos universitetai galės geriau reaguoti į socialinius pokyčius, jeigu bus puoselėjama jų autonomija kuriant savo struktūras, mokant darbuotojus. Tai labai svarbūs aspektai, kuriems Europos universitetų asociacija skiria labai daug dėmesio. Mums reikia palyginti nacionalines aukštojo mokslo politikos reformas, kad galėtume sukurti konkurenciją tarp valstybių ir išaiškėtų, kur teikiamos geriausios žinios. Tą procesą jau pradėjome. Pagrindiniai dalykai – kokybė ir skaidrumas. Lojalumas yra strategiškai svarbus kiekvienos institucijos valdymo aspektas, tačiau ar to pakanka kokybei pasiekti?

Universitetų reitingavimas kartais sulaukia kritikos. Tačiau svarbiausias klausimas – kaip konsoliduoti reformas ir kaip užtikrinti ryšius tarp universitetų, kad reforma vyktų nuosekliai. Ekonominės krizės laiku pereiname nuo strateginių dalykų prie praktinių – kaip suderinti europinę ir nacionalines švietimo politikas. Šiame kontekste, manau, svarbus klausimas – ar mažos ir ekonomiškai silpnesnės šalys gali lygiavertiškai konkuruoti su didelėmis ir stipriomis šalimis? Tai

labai svarbus klausimas. Negalėsime sukurti tikros europinės erdvės, jeigu neteiksime vienodų galimybių visiems. Tai labai svarbu. Mažos šalys turi būti nusiteikusios optimistiškai ir gebėti adekvačiai pasinaudoti konkurenciniais privalumais. Kalbu apie lankstų bendradarbiavimą tarp šalies vadovų ir akademinės bendruomenės, tarp universitetų ir mokslininkų. Gebėjimas veikti greitai – privalumas, kuriuo pelnomas ir visuomenės pasitikėjimas. Lietuva turi visus šiuos bruožus. Šveicarija juos taip pat turi. Mes gebėjome pasinaudoti Bolonijos proceso teikiamomis galimybėmis, įgyvendinome daug reformų. Čia ypač pasitarnauja gebėjimas veikti kartu ir vieningai.

Tarkime, Šveicarijoje turime 12 universitetų. Esame sukūrę bendrą internetinį tinklalapį, skirtą išorės vartotojams. Jeigu žmogus nori studijuoti, tarkime, molekulinę biologiją arba informatiką, jam lieka užėiti į šią svetainę, ir jis bus nukreiptas į tą universitetą, kuriame yra pageidaujama studijų programa.

Esame įsitikinę, jog mažose šalyse būtinas glaudus universitetų bendradarbiavimas, kad jie būtų pajėgūs konkuruoti išorėje. Tai – mažų bendruomenių privalumas. Lietuvoje jūs turite visas galimybes ir sąlygas, todėl galite tikėti, kad jums pavyks padaryti reikšmingą indėlį, skatinant kūrybingumą ir žinių plėtrą Europoje.

Džiaugiuosi, būdamas moderniam ir dinamiškam Mykolo Romerio universitete, kuris yra atviras naujausioms Europos ir pasaulio aukštojo mokslo tendencijoms, turi visus komponentus, atitinkančius aukščiausius Europos standartus – didelę studijų programų įvairovę, puikius dėstytojus, vadovus, intelektualius studentus. Jūs galite labai daug prisidėti skatindami Europoje žinių ir kūrybingumo plėtrą. Vienintelė tam sąlyga – pagarba universiteto autonomiškumo principams. Jeigu daugelis Lietuvos universitetų yra panašūs į Mykolo Romerio universitetą, tai galite būti ramūs – nė vienas jaunuolis nenorės išvykti studijuoti į užsienį. Galite pasitikėti savimi, nes esate tarp Europos aukštojo mokslo lyderių.

Nuoširdžiai dėkoju už man suteiktą garbę. Man labai malonu būti jūsų akademinė bendruomenės nariu. Ilgo gyvenimo jūsų šaliai ir geriausios sėkmės jūsų universitetui.